Ginkgo

Ginkgo biloba

I korthet

- *Ginkgo biloba* – ginkgoväxter (Ginkgoaceae), den enda nu levande arten i sin grupp.
- Kommer från Kina; planterat vid tempel i Östasien i mer än 1000 år.
- Nakenfröig växt – varken barr- eller lövträd, men lövfällande.
- Solfjäderformade, ofta tvåflikiga blad som blir guldgula på hösten.
- Står ute året runt; på vintern skyddas skålen mot hård frost.
- Fröna ruggas med sandpapper, blötläggs och ligger kallt i 6–8 veckor.
- Gror efter ca 3–6 veckor vid 20–25 °C; vid lägre temperatur tar det längre.

Det här kan du se fram emot

Med fröna av ginkgo har du grunden till ett av de äldsta trädsläktena på jorden, som du själv formar från den första groddplantan. Efter förbehandlingen brukar de första groddplantorna visa sig efter 3–6 veckor – vid lägre temperatur tar det längre, och alla frön gror inte. Redan den första hösten kan du se bladen skifta till guldgult. Ginkgon förgrenar sig långsamt, så formen byggs upp under många år.

Många förknippar bonsai med ett färdigt litet träd från butiken. Med frön börjar du ett steg tidigare – och det ger dig något som ett köpt träd aldrig kan: Du bestämmer själv formen från den allra första groddplantan, och du kan odla arter som sällan eller aldrig säljs som färdiga bonsai. Det kräver tålamod, för det tar några år innan fröplantan har blivit ett riktigt bonsaiträd. I gengäld är trädet ditt eget från början till slut. Här nedan hittar du det du behöver veta för att komma bra igång med just den här arten.

Introduktion

Ginkgo (*Ginkgo biloba*), även kallad tempelträd, är den enda nu levande arten i en växtgrupp vars historia kan följas mer än 250 miljoner år tillbaka – därför kallas den ofta ett levande fossil. Ginkgon är nakenfröig precis som barrträden, men den är varken barr- eller lövträd: Den har sin helt egen plats i växtriket. Arten kommer från Kina; det är osäkert om det fortfarande finns verkligt vilda bestånd. I Kina och Japan har den i mer än 1000 år planterats vid tempel, och enstaka träd är över 1000 år gamla. De första fröna kom till Europa i början av 1700-talet. De solfjäderformade, ofta tvåflikiga bladen blir klart guldgula innan de faller på hösten. Ginkgo är mycket robust, angrips sällan av skadedjur och sjukdomar och tål till och med luften i storstäder. Träden är antingen han- eller honträd – vad en fröplanta blir visar sig först när den blommar efter många år.

Förökning

Fröna är stora som hasselnötter och har ett hårt skal. Rugga skalet lätt med sandpapper och lägg fröna i ljummet vatten i cirka 24 timmar. Groningen blir bättre och jämnare om fröna sedan får ligga kallt och fuktigt i 6–8 veckor: Blanda dem med lite fuktig såjord eller kokossåmull i en sluten påse och lägg den i kylskåpet. Lägg sedan fröna på fuktig såjord eller kokossåmull och täck dem med cirka 1 cm såmedium. Vid 20–25 °C gror de normalt efter 3–6 veckor; är det kallare tar det ofta dubbelt så lång tid. Alla frön gror inte. Håll odlingsmediet jämnt fuktigt men inte blött. Ginkgon bildar tidigt en lång pålrot, så skola om groddplantorna till egna, gärna

Säkerhet: Frön, näringsämnen och odlingsmedier är inte avsedda att ätas – varken av människor eller djur. Vissa arter är giftiga, så förvara dem oåtkomligt för barn och djur.

lite djupa krukor med pikeringsjord när de första bladen har vecklat ut sig.

Placering och ljus

Ginkgon trivs både i sol och halvskugga. Groddplantor och unga plantor ska dock skyddas mot stark middagssol. Groddplantor som har såtts inomhus vänjs gradvis vid att stå ute och flyttas ut först när det inte längre finns risk för nattfrost.

Vattning och näringsämnen

Vattna jämnt så att odlingsmediet varken torkar ut eller står blött. Hos unga plantor blir bladen snabbt gulaktiga och slappa om de får för lite vatten. Från mitten av april till september ges näring – flytande bonsainäring var fjärde vecka eller långtidsverkande organisk näring. När bladen skiftar färg och faller på hösten vattnas bara lite.

Odlingsmedium

Ginkgon är inte kräsen men vill ha ett väldränerat odlingsmedium; färdig bonsaijord är ett bra val. Till unga plantor passar pikeringsjord med kvartssand. Unga plantor planteras om vartannat år på våren, innan knopparna slår ut.

Beskärning

Ginkgon blir vackrast när den får behålla sin naturliga, upprätta form – t.ex. som en smal flam- eller kvastform. Korta in de nya skotten till cirka 4 blad. Ginkgo förgrenar sig långsamt, så formen byggs upp under många år.

Övervintring

Ginkgon är härdig och behöver en kall vinter för att kunna vila. Låt trädet stå ute, även när bladen faller på hösten – lätt frost skadar inte. I en skål är rötterna dock mycket mer utsatta än i marken, och när odlingsmediet fryser hårt kan skålen spricka. Skydda därför skålen i god tid när det väntas flera dygn med frost eller nattfrost under ca -5 °C: Gräv ner skålen i trädgården så att bara stam och krona är ovanför jord, och täck jorden med löv – eller ställ skålen i torr sand i en frigolitlåda. Du kan också ställa trädet i ett kallt, helst frostfritt förråd eller garage; när bladen har fallit behöver det inget ljus. Groddplantor ska under sin första vinter alltid stå frostfritt, t.ex. i ett ouppvärmt rum vid 0–5 °C. Vattna sparsamt så att odlingsmediet inte torkar ut helt, och ge ingen näring. När knopparna börjar svälla på våren ska trädet åter stå ljust, och de nya skotten skyddas mot sen nattfrost.

Viktiga odlingstips

Det mesta som går fel vid sådd beror på för mycket vatten eller för lite ljus. Jag rekommenderar ett lätt, näringsfattigt såmedium som såjord eller kokossåmull, så att de fina rötterna inte ruttnar. När groddplantorna ska skolas om ger pikeringsjord med kvartssand god dränering och ett stabilt rotsystem. Senare, när trädet ska formas som bonsai, är min färdigblandade bonsaijord en bra grund. Ha tålamod: Frön från samma påse gror inte alltid samtidigt, så låt såbrättet stå kvar även om de första groddplantorna redan har kommit upp.